

एतदुनामुनमामवेदायाग्रीयुक्तो नमाशाचार्य... एनिदेशो ब्राह्मणसूत्राष्टयक
त्यक्त्वा मन्त्रायो दोषदेनामाचारं चेके नियमाना रश्च वेष्टं कविदविशेषकृतिरद्विशेष।
श्रुतिसद्वेत्तविधियथा ज्योतिर्विशारात्रयोदेवतलिगठदः सक्तवोदनामुब्राह्मणो कर्त्त
मात्रायसद्वेत्तविधिसोमेवमर्वकामिसामथ्यप्रयुक्त्या यथा सर्वज्ञां रश्चामराज
सुबेष्पाष्टयकल्पनिचनिगनोदनासदगीतिर्यथोक्तमेत्तो द्वेयजुरक्तपर्यायः। सामो
दगीतीनां च सूत्रेवरूपेवपाददितयत्या सत्रपदेशो विशेषो विष्णु विकल्पः प्रमाणा २
श्राभरत्रिकऊनश्चक्रवत्फवतीवहलनिदयेसो मयोरिति खन्नपरीत्या एकषत्रियश्चि
५ शतं तृतीयमत्रं प्रत्यरोही त्रिवज्योतिषो विकल्पश्चाने शुप्रणमकल्पो नित्यस्रपथा
इत्यावकृते नस्यनोदनाधिकारः समामत्राप्रमाणस्य कृतो ज्योतिषो मममानमितरं ज्योति
षामेनेत्यन्याष्टदेशनाच्च त्रिपुरसा दिव्वायवाशां सुनानः सोमधरयेत्यथयद्विद्वदृष्टो
एतदेवमथ नित्यतां दर्शयन्क तरेकल्प्या अनित्याः शेषवद्वाप्रमाणस्य तां न्वयजन

कल्प्यानुप
१

इत्यनेन ज्ञानाय त्रसामानरेवती विष्णु तयो नित्यां नव्यजनकल्प उरिहाणा निमित्तं
दणानुव्यजनं प्रमाणशेषवद्वाच्चाकर्मतिरं व्यजनं ज्योतिः प्रकरण विधेः कर्मतिरंवा
नानाचोदितवात्समानमितरं ज्योतिषो मेनेतिवान्यवत् ॥ २ ॥ हेगायत्रामित्यविशेषश्च
नेगयित्रं नगायत्रादेती निचनित्यवत्समाजायत्रः ५ सप्तसामेति चोक्तेषु द्वे परे तदत्याथ
यदणान्तथा च दोत्रे विज्ञायतयेद्री शुब्राह्मणा ६ ५ मिने सुवतेण्डी श्रुत्वा कायतिव्य
कंचाकोषीतकेवयसुवा मप्रवेसो नरमक्षही र गिरीणा इति नार्मेधपादियहादिष्टीयवत्
चनरनामेधयनिरात्रे मयोगादविशेषकृते सुसर्वत्रुद्धा रिवसुवत्सामा मठदः मयो नागा
दिताया सस्मा ७ गायत्री पुतेना उ पुन इति हिरंथतर प्रयोगेनाज्ञासोत्रयोरव्यतेतो स
दामो नरप्रवृत्तीवार्कजं लेजानितदेते व्यवेयतज्ञ क्रिसंज्ञिपातो वा तथा बहजं निपाता
रथंतरक एवरथतरा न्या बहत्स एमं धिषा म्ना त्रिरात्रे निवना जा म्पनी तिरथंतर स्पहूपमिति
ताहू पात्रया चानिजितिरथतमां तलिगनयथा उद्दयाता इतथा चानिजितिर

धंतरसामान्तलिङ्गनयथा बहसामान्तलिङ्गनवार्कजं प्रथमेश्वरसाध्यायुष्यनि।
 जिक्त्तमेवसाकमेक्षनां बहसश्चेनान्यस्यानुकल्पानानवाहदकुशाप्रिशामतो
 कएव रथंतरप्रनवतीवार्कजनाउक्तेष्वुः मः षष्ठो गीतमः प्रत्यक्षविधनतिष्ठः षोड
 शिनस्रात्रे देयेतिलिङ्गात् षोडशिमः षष्टिमः षष्ठानेययो नहिलिङ्गननियदः प्रक्ष
 नस्यदिसः षष्ठो चिबकिः प्रमाणनिर्वृतिः शेषवच्चात्रमाणस्य विद्वत्पे मध्यामा ॥ २
 सर्वत्रगायत्रंपातः मवनेः प्रकृतेदशरात्रेववामदेवयज्ञायज्ञीये मध्यमेष्टाहेराजि
 यज्ञायज्ञीयं बहदृथंतरस्रुं दीमेषु त्रिंशत्सिकदशमेगायत्रं समाप्येराज्ञां कर्म
 गाविशेषविद्वन्निष्कृत्तयोर्विकल्पः कर्मथिवास्त्रामिकीनापाधुरं मत्र दसामम
 घनादशादन्नामां बुद्धसा नकुवात दर्थास्त्रात्रीयाघ्नानासंचारादिर्यद्विद्विरायो।
 वाजीयमेते एववादींशिररायो वाजीयमसोत्रीयत्रयो न्यस्य स्वाव्यतिदरे कानिमवा
 रयति के मा न्यः षष्ठनिष्ठश्रिता नूनपातनाराशः मीत्ययथा घ्ननाराशः सावमिष्ट

कल्याणपद
 २

अथ काश्चिदभ्युक्तकएवमकृतयः सानूनपाताश्च नारसमवायउद्गात्रवामेन तक्रुर्नि
 चाद्दपतेवयिदृणिवेवात्रत्रये मत्रिणां इति द्वियज्ञायज्ञीयं बहदृथंतराणां ष सर्वत्रका
 कुबुत्रयं कृत्तप्रसावनावोत्तरयोर्नवेतानिवाणतानिवा दशाकरप्रसावानिक कुबुत्र
 राणि सामानि बहदृथंतरयज्ञायज्ञीयं वेतिनाल्लविनां हवापत्तो एवेत्त्रिरायारुदरे मोक
 रमः मंगउदयनीयेत्तरात्रे प्रत्रवानरूपोजामर्थे निचाउरुपवेदनाव्यक्ता बहत्या वात
 ल्लिङ्गवा दक्कामात्रायव्यक्तुश्चाउरूपो नउ बहत्या कृतउरु नमा धिनी बहत्या वेव प्रायणी
 यत्रिकडुकमविः ककु शुविधुतिदतिवातवातो रयन्नेन्यस्यानुकल्पना कृस्यथर्षिनी
 ॥ ३ अहीनहादशादेदशरात्रे विद्वती ष सर्वप्रयोगो नस्यादित्येके मत्रेषु दशशत्रुत्तिया।
 द्वेतिस्मादित्यपरः ष सर्वप्रयोगस्य हि दशरात्रः प्रयो जको नमत्रत्रमदशरात्रेषु हि मत्रेषु
 निकांतिकः सर्वप्रयोग मत्रे विहितकथमसत्र इति वेद्यथो नयतो तिरात्रं तया र्वदिष्य
 वमानतागोरी वितस्वरतासात्रिकी वरात्रिसाथतकुलायिनी सप्ताश्रिताया र्वकृयजमान

निमित्तयोरकयन्तेन कथं नावइति च त्रिमित्नांतरनावास्यादेकयज्ञेपिनवकामाम
 र्वप्रयोगस्य निमित्तं सर्वप्रियः सर्वप्रयोगस्य समावसर्वाभिः मन्नादीनयोर्यथा शिषवात्प्र
 दशारात्रादिदधदशारात्रे सर्वप्रिया निमित्नांतरवाधेनायथा शिषदत्रयिति मंत्रवशादशा
 द्विधियतेन यजेताप्यहीनत्रतेनेत्याहवादशेनेत्यर्थसिंघालोकेन दनेन कुंकयदेवदा
 इतिसमासर्वमहीनेसुत्रवत ॥ धसुब्रह्मणायानामग्राहस्यो ह्येतिरात्रादश्यदणमि
 तिवहुवकारितेन सत्रेन देकयज्ञेन स्याद्दशयजमानादिषहीनत्रात्रामग्राहस्य
 ह्ययजमानमामान्याशसत्रव्यायणीयांते सुब्रह्मण्यविकल्पः सत्रप्रकरणविहि
 ताः कथमसत्रइतिवस्रप्रायणीयवाहादशाहस्यहउसामान्यादहीनेपिसुप्रयावे
 वंशारात्रिरात्रायाः सत्रविक्षने किमर्थमिति स्वद्यद्यविशेषो व्यक्षनस्यादशारात्रइ
 तिवउर्षदशारात्रेषहीनिकेषूप्रविष्यद्दशाहिकेवदशारात्रेसर्वप्रयोगइष्यतेसा
 दसिंघालोकेने प्रयस्यवानपेकदेउक्वनप्रामाण्यासर्वप्रयोगइष्यतेसत्रेनासत्रेस्य

कल्याणुप
 ३

मन्त्रेषु सत्रेषु स्यात्प्रयोरप्यनयोर्दशारात्रयोः सर्वप्रयोगानविष्यन्नवतत्रेषातन
 हिनत्रमर्वाभिरकत्रनसोमात्रपरत्रनषष्टानिवउषुउवारिः शशात्रिः शयोसुसत्यपि
 सर्वप्रयोगेदत्राङ्गि स्यात् ॥ असत्रादीनंतामकायनः सस्मिः ससुहृदलिंगसंयुक्तानिय
 यामयोगः रथंतरकालेयगोरी वितपाधुरस्रमवसंयुक्तश्रुतिवान्यत्रवेसर्वः सर्वत्रावि
 शेषसंयुक्तानित्तनयत्रसंयुक्ते उपकेणार्थवोउदप्रयंतइतिरणवतीसर्वधारेजराबोधीया
 ग्रिष्टोमसाप्रियज्ञायज्ञीयमउष्टुवत्तंनित्यत्त्रिन्याः हाविश्रतमोहयएवलोपो
 यनमासत्रमेनामधमउष्टुश्रवांतदशनीनां व्रीधगनिचोदितवाहिकुदः सुहृदप्रयंतमा
 यित्रादिनयहृणादिनिस्त्रिमित्रशेषः प्रयुज्यासंतं सुहृः शश्रवानखिल्यावसुधेप्र
 छिन्नवदिष्यमानः ससुहृगंतदिसुनयोसुप्रकारणात्रवाद्योगवाचितरासापृउ
 षहृदेविवमिदयधामिष्टः षष्टेवित्रयर्थेनतस्मिः सुहृदस्यत्कारणार्थनिवसुर्वस्मिः
 प्रदिधंधं दमावसुहृदसप्तहोनसाम्नाः सर्वहृदः सुमिहृवाहस्यसववाहीसामपार्थलि

कन लिंगयात्रवेत्तरः प्रयत्नातिहृतीवृतीयाष्टेउष्टुष्टुषोऽत्रउष्टुष्टुषोऽत्र॥६३॥
 अतीवतीवृत्तसामेतिनमसोत्री विधिरितः समानः सामभवत्यन्योन्यः प्रगाथइत्यत
 नानात्रयत्रासुतंऊरीतयथाङ्ग्यासुपसीदादवंतदितिप्रयुक्तप्रतिषेधप्रतिषेधसमा
 च्चवायः पंचसुषाः सुबाहताप्रगाथात्राप्यंतस्पर्तीवृत्तघोत्रीयास्यकरणेदिश्रुयंतन्यो
 न्यः प्रगाथइतिवनानाप्रगाथतादश्यिविचउः शतमिद्राबाहताः प्रगाथादशतयीश्रुत
 घाववागान्यत्रहृदशतरसोत्रीयोकालयस्योत्रपक्विकः शतस्येकंचउर्विः शो
 ऊयदित्रादिवाहतीवृत्तस्येकोनंचशतः सातोबाहताश्चैकानेत्रिः शतंष्टवाप्तघामे
 कविः शत्यासाहेकोनः शतमत्रिल्लवेपुप्रयुंजीतहृतीयेहृतीयेहृतिमतोहृतीकुर्वन्
 वमस्यमामस्योत्रमेतिलवेपंचमिह निमतोहृतीरापत्राप्रनवाभ्यांचउर्विः शोवामसा
 मतत्रवादिः शतः शतप्रगाथानामेधार्द्धं विकेविधनाचउः शतंष्टयेदेषेकंदमीसु
 ल्येतवमिनित्रिउल्लिहस्यरेकागायत्रीतिगायत्रीप्रतिविचजेहृतीरुपवायहृदत्या

कन्याउपद
४

प्रोबंदः संयोगंधानंजयोऽष्टोमतोर्बाहताष्टवाः शेषसान्यथमेवानिल्लवेकवाहृतीय
 स्पचद्याहृततः संयुज्यादितिचउरुतरारववादात्रिरेनवमितिगायत्रीः चउर्विः शोऊ
 यः डिस्त्रिगउष्टुनावानिल्लविकयोः पूर्वयोः मतोहृतीपंचमातरेणः क्रिः षष्ठादोवाततश्चि
 हुनप्रतरेचरसाभिजगतीहृदवासाववेतिगोतामानवमसातोबाहताष्टवाः शेषोशेष
 ष्ठीगोतन्यथमेवानिल्लविकेऽहृतीयस्पचपंचादेततः पंक्रादयः ॥७७॥ बंदः संयोगं
 पोद्यविधिसंज्ञानेचउरुतरंमामशय ह्वर्वेद्यमितियेत्पंचसुमाश्चितियथाष्टयेरनो
 पवाहसुलिंगनदद्राणवतीवृत्तवमामांतरणततकमस्त्रीत्येकदेशेयथाकालकतोलो
 केकृतमितिहृदत्याखिवत्रिष्टुनाखेनवमितिवाउरुतरंविषयंरुत्सपरुमसुविधिह
 हृत्यप्रनवाशयतरीश्रुत्रयश्चिः शतादिश्रुवाहृदत्यामस्यार्थववात्रितीयमतोहृतीका
 नादिकल्पषड्रुगाद्ययोर्देवः महनेवतेः प्रगाथपरिमाणं प्रगाथविधिसुनान्यदववा

सुवोपवतीवन्मात्राकृष्णमृतिकल्पः क्रियाविधिराद्रिकल्पे नीवन्नस्पयावसोत्रीया
स्यक्तावशामष्टकमोत्ररपद्धिकमिद्रकत्परेतएवेतिमबंधः मलोमत्रायेतिचविश्व
जितिहृदकष्टेष्टृमंडुकोधारो नित्यप्रत्यापत्रिर्हृदेष्टृष्टमंडुक्तकृतिश्चतषयेगोत्राद्यु
धोराउष्टरेविकर्जिनोधारः कारणापायाह्विहारमध्येष्टृष्टवत् ॥ ७ ॥ वामदेव्यमात्मात्रिष्टु
श्रुतदर्यस्रोत्रीयाघ्नानासंवारसूवेनिंगेष्ट्रासुवान्यासयोगउत्पत्तिमयोगदृष्टान्या
राजनायमामानतस्त्रानेष्ट्रांष्टमोपमसंवारदृष्टतास्त्रिगेष्ट्राष्टेनयत्रदष्टमंवारत्रादति
रात्रेयज्ञायज्ञीयंपुत्रमेष्ट्रीष्टुहृदतीष्टुष्टानाधिपदासुवान्यायद्विनिन्नदाङ्गरनिशायंष्टि
पदायज्ञायज्ञीयमितिनाविश्वद्विपदा मितिक्वमांउवादिवर्षेलां दंष्ट्रावर्तिन्याये
नदशाकुरापउगानानिघदशार्वातिशा उल्योउगानयत्पत्रेरातेभितमन्यइत्फ
नशाशोहृषत्वष्ट्वाइवेउसत्तादिपरामशोह्वान्याहृवष्ट्रोत्रीयाष्टुवाधिकार

कल्याउपद
५

द्विष्टुतीनांतिम्रुत्सिहम्फरेकागायत्रीनिवत्सुष्टुदष्टममासवारवतीर्यस्यिष्टोम
मामेतितात्रीषुवाहृतनष्टानष्टिन्याष्ट्रासुवान्यासयोगउत्पत्तिमयोगदृष्टान्या ॥ एसा
वनेसंवत्सरत्राचायाज्योतिषानउकल्पयंतिष्ट्रिष्टशाननवोनिनाकात्रोषरुहोना
श्चाइमासाष्टदशत्रिज्यथिनादित्यस्येष्टमावाहाणोपक्रमोः प्रविनज्याउकल्पयेत्ता
क्रेमासाद्यस्यानिन्नवस्यस्यनेत्रिकडुकानवो नमपंवाहोयनमासुवांइमस्यस्य
श्चादिन्यस्यतेषेवत्रिकडुकादारोविराङ्गपत्रोज्योतिरिष्टोमस्यथाराधिचादशादः षोडशि
माष्टदोमाश्चानववित्राष्टुक्उविष्टंक्वउविष्टंक्वउरुब्बांनिन्नवोमिष्टोमावनिजि
द्विश्चजिताउब्बाश्चरसामानोगात्राद्युष्टीमप्रयोगेत्रिकडुकाष्टिकडुकस्यंपवाहः पंच
दशपंचमहावतगाश्चानिरात्रिष्ट्वदशारात्रो नवमधदशस्य घधिकोज्योतिरनिरात्रो
विष्टवान्यंचदशमधदशपंचमहावनेत्रधिकोज्योतिमन्त्र्यः षोडशिमाननिरात्रः पंचो
ब्बाश्चानिन्नवस्यउरधिकः षष्ठोववित्रोमिष्टोमाः च्चरसामानोहादशोविष्टुवांससादश

पञ्चमदावृतं पवाधिकं इंद्रासामः षडधिकं द्विदनिमवोष्टाधिकेः द्वादशादोषो उशिक
 आयुरतिरात्रो हृदम्यतिमवश्चित्रितवदत्राहृषश्चानिन्नवउद्विह्लनिदोचनवाधिकाश्च
 निजिद्विश्चजिस्वर्धामात्रतिरात्रासेषा प्रयोगः संपाद्यविराजंतं नित्या निऊयदिविधो
 षणदिविराजं पत्तिः कर्मणा एविराजं प्रितितदशाक्रोविधिमंपत्तिनित्यो विधिमंपत्तिनि
 त्वाः ॥ १ ॥ पागात्रासुधी उच्यतिरात्रो गोतम धनं जय्यावमिष्टोमातिरात्रो चात्रिजिदि
 श्रुजिनोमंपदतिरात्रश्चतेरतिरात्राडो विहृकिरमं युज्यश्चतेः संघातमंपदादशावत
 त्ययोगइतिरसफविश्चजित्यमं वारा र्थेनातिप्रोपतिमिति वदविशेषश्चते सुसर्वत्रानप्रक
 रणञ्चच्चक्षुष्यमं न्यत्रयथा ज्योतिरासुधोः मोन हृदबृहद्वनयान्या ज्यानीतिवाहोत
 सविदो वतसाम्यदृष्टान्वाव्यत्या मसुबंदो मवसंचारो विद्यनवसाद्यः क्राणज्यानीति
 विकल्पो गोवडत्यने श्रुधिको रो विकारं वपतीय हृदइत्यंतरे चोदना सुधारसामिकं
 रोगो गंत्यारवती श्विनिराबोधेत्यामेयो गिष्टुश्चाशिक्षारसूहांतरया केतरासा

कन्याउपद
 ६

विषयो तत्र येतिमवनं त्रिभुमंपदेसोत्रीयार्थश्च विश्वदेव इंद्रसोमस्येति चदविप्रतिषेधो
 विषिभुमध्ये एष्येनर्थकः प्राशिक्षेनवब्रह्माममश्चासुत्रेपतमिवसंपदादित्यस्य प्रकरणात्
 वक्षारलिगात्वादनात्राकती शुभ्रध्यानिश्चाश्चितिवेन्नविप्रतिषेधो रवरथंतरानो धमव
 स्वासुवानदर्थसोत्रीयाप्रानोदान्गान्निगवोदनाप्रायमवश्चारव हृदसृष्टेषु ज्योतिष्टोमा
 आनीवश्चधः संपायागवृत्तिन्यापौ क्लंवा। मक्वना उन्नरप्रत्याहारे च प्रवमिमासिर्हृत्ति
 नेदश्चसुज्ञानदेदामविशो विशीयकृसमसृष्टेषु सोपयसिावितिवाहोतारोतसृष्टवा
 क्तनक्रमे वाचादेशो निषेवनीयेवपूर्वः कविनाः श्लोकादिकस्यथामप्रयोगेवादेशोयथेता
 एवंसंपदावताइतिक्वनमनिषेवनीया ॥ १ ॥ पन्यमितिप्रोतकहृदो उर्देवादादीममा
 चाविश्वित्याष्टदेः इंकोसत्रादीनिक्याः रात्राहृक्ममाप्रानो हतदाकृत्वात्मगी यवम
 निरिक्त्वात्र विश्वदेवी सुतदेवत्वा उन्नमेवदर्नाश्चासुवानदर्थसोत्रीयान्मानोहा
 न्यानवदेवतमध्ये एष्यवश्चिवाहोवाक्वनउन्नमेगर्णानं धमयिणाः सुसुसुमायागाड

एतन्न ह्युपनिषत्कार्यमिच्छा श्रयत्वा दवाक्कासुप्रधानममवाये सक्तुत्यांगवादनी घोमी
 यांतवद्यवात्प्रतिप्रयोगं ज्योतिषसुगर्निष्ठुरथंतरसंयुक्तानि वृत्ताह उवाच त्रिवृतातिरात्रेणो
 निमर्दः कृत्स्नमायागाशक्रुरात्रेसत्रसो नवात्यत्रेनरात्रावत्यदत्रनिःसो मस्य तथा तमं प
 संपत्तिमोमिदं शोहः कल्पार्थः मः स्यात्त्रिंशत्सनात्राय उपपत्तेरप्रत्यादेशो वृत्तिष्वत्राच्च उ
 विःश्रमिन्नियथा दत्रामउक्तं स्रसंयोगादिनिनिहतिः षोऽत्रावदहेतुरपवादइतिनापवा
 दो प्राप्तेसंपदनिष्ठावचनादविशेषात्त्राहः कल्पार्थः प्रत्यादेशो म्यासर्वत्रवचनाद्भूयश्चाकल्प
 नाशक्तोच्चारसोपंकिवती सुस्त्रा नापत्रवृत्तिदृष्टमचारः स्यादिति गोः स्यासुवान्यामेयोगउत्प
 त्तिसंयोगेऽदृष्टिन्याऽसामतंत्रय एवेनसंचारो निहयिवचनादन्यमायागाविप्रतिषेधत
 ष्येवमत्रामादीय विशो विशीयवारवंतीयानंश ॥ १२ इतिकल्प्याउपदेश्यमः प्रणवक ॥
 ॥ १ ॥ ॥ ॥ पातंतकप्रथमम्यबहिष्यवमानं वेसवीषउष्टुसुतदेवतत्राद्यावहुतिविकारा
 एतदेतन्नानानी सुवउष्टोमवउरुवाच्यनिरकाशस्यधर्मपंचदशोत्रिययिस्थाउनयक

कल्प्याउपद
१

नव ४३६ रात्रिवाचुचउष्टोमस्रात्रापदिशमानः पंचदशस्राहमेणाउनयकतत्वादिनिव
 द्यथापकृशनादिष्वस्रमभर्वचायेतिस्त्रेणैवषर्वेअदनीइतिपातंतकांकविक्षमायदिद
 शान्तंतकादिवाचुचिदेशस्ययनः पंतंकएकाहास्रतंत्रवृत्तेष्विरात्रतंत्रासुसर्वसोमवउष्टोम
 वस्रान्तंत्रेचत्रिरात्रतंत्रविलोपो। हीनमाकृवपदेशवत्वाश्रीसामानीच्चारअनराधीगवमित्प
 नेन्यामत्रिणिधनेस्रानाजामीतिचेइतवच्चारैवाजाम्येनान्यामावतस्राश्रीसामइतिवतता
 त्रश्राजिगक्रोवउरतीतिविवः स्यासुयाममितिवंदः स्यासुयदणवृत्तेरहस्रासुप्रकरणदृष
 प्वाहीर्धनमसोकोत्पः स्यास्रनादेशतंत्रीवादसावीत्विपूर्वसंयोगादानीवावेवदत्रिनस्रा
 म्रानाहृतवत्येनवमाच्यनिरकच्चारयोगश्चधनवत्योवलोपवृत्तेष्वलिशकावलोकाया
 श्वेवमादरतिरुपदानिवंदमइतिनात्रापकषस्रिवासर्वसंयोगान्याऽसोदविषवृत्तिमाया
 गानिनियोगान्याउवाजदावयेविलोपवृत्तेष्व ॥ १२ यथावृटतिममूहोवलोपन्यायात्तद्वचविस्रा
 पस्यलोकेरथंतरमित्यन्यासंगः पंचादइतिकृतसामवादनानुप्रत्यवरोहोरात्रेरच्यति

रेकादायुष्मामपृष्ठावलंयोहिनीयेपायंत्रियदिमंवारः यतद्वृषाष्टम्यलोकत्राक्या
 रमितीद्वक्षवामिष्ट६षष्टेविनक्तृनिवा दलोपवर्तवंतियोः समूहोन्यामक्तृइतिजामा
 दमाप्रवृत्तप्रतिषेधवृत्त्या६सोमवृद्धिनिमित्ताद्देगायत्रीतंत्रावितावात्यामणैबहुलउ
 त्रिचत्त्रिगयत्रीष्ठादिष्ट्यामदिष्टयेतिविकृतप्रत्यनतरत्वाद्यनित्याउवादद्यासुकालयमि
 निवहाज्ञायज्ञीयम्यमोचरमितितात्रीशुबोर्दंतम्यानवृत्त्या६सुवात्यामायागत्यति
 मायागत्राग्रेयवृत्त्या६मामतत्रयणवेनमवारोनिदीयेवंत्वोक्तेमोमाःपवंतइदवइति
 क्रोत्वाद्यारपूर्वैत्रवृष्ठायवृष्ट्यां पूर्वयोरिति वेषकृतदणा६षष्टिकेवाद्यानपूर्वममाधि
 म्यावक्तेरषष्टिकं॥२६६कृतपंचमानिगोष्टपंचमानीत्यावष्टमिकानिष्ठानात्पंचमवाच्या
 त्रिचषष्टिकानिवकाभिग्रहणात्तर्पिमात्रीवार्त्तवीयाजामिवाष्टमिकेषुपृक्तनियोगार्थदा
 र्दकृत्यदणान्तकारणतस्मान्नाज्ञोष्टम्वीवृष्टदोहोरंधेयथाप्रकृतिविकारावचना
 नदोमेति... हतीन्यायत्वादेकचोदनयोश्चाह्वानिनियोगेनत्रयथायंष्ट्यासा

कल्याणपद
 ५

नेचक्षुतातानिषेधमात्रेयज्ञायज्ञीयेनव्यवेयेजामिप्रतिषेधतत्रावचनवमेविधिक्रमसा
 र्थयकल्पस्यकर्मक्रमनित्वा६नयथायादिकबाह्यराम्॥३॥तस्मैजउषेकच्चाविनिमा
 मविधिप्रकरणश्रुतेःसमाप्तेरनिदेशोनिजितोगायत्रीतिवष्टतात्राश्रुमत्पेर्नज्योनिर्वि
 राड्त्रयोर्दणं६स्योत्रात्रोवावृत्तिर्जुषेकवाकिनिव्यदणंमंथदिनिजितीउनयर्दणं
 ज्योनिविराड्त्रयोर्उरूपाःसमूहवाबाह्यदिकानवाउरूपात्वादनाव्यक्तावामणैकामक्तृ
 न्यादित्येकानवतीतिवमाष्टदिकेषुव्यक्तप्रकरणोत्पन्नानामिनितद्वचकल्याणकृतेत्यउरूपा
 नवप्रकरणश्रुतेसुलिगाक्षरणादित्येयज्ञायज्ञीयमिष्टोमसामेतिषुदायमिकादेशामम
 त्वाधिराजवाधिराजुष्ठासुउयातिवाइहातरयाचेतरासांवेकृतप्रत्यपचानेवसासुप्रायणीय
 व्रतवृत्तिशेमेप्रिष्टोमइत्फत्तरयो रत्यतरो इवममत्रासमदत्रोवाप्रकृतेःश्रिवेनावादेकवि६
 त्रास्यपृष्ठावलंत्वमपवाहइतिरुतदृष्टवोदनानत्रादयोगानिमित्तदृष्टवादितिवत्रादनामा
 निमित्तेवकृतेकृतकृत्येदिशमायेनिउदोमवृत्त्यापवाष्टःप्रयुक्तम्यावदक्षतीतिवमवधःसंब
 ५॥४

त्रयोदशरात्रे मर्वसांम विकल्पो गोवदितो षाथं श्रुयम्पवः यथा धित्येकादिके गोत्रायु-
 षी इति च हनीय हनीयं तत्रार्थकमिति क्वथि काहमोत्पत्तेः अधिकमो विकारवप्रतीय हृद्द
 यं मचोदनासु शारसामिकं बदीयागऽमत्रवाद्यन्यवेकाहं वतंगात्रायुषामिति वसुनयेद
 र्णमजावा ममत्रादप्रिहुताष्टयो वबिने दिरात्रिमत्रे बुदा मरात्रिकः प्रकृतत्रासां वसरिकाहीनि
 कलिं गविप्रनिषेक्षप्रसंगाच्चाम्य प्रना उरूपो जा म्यर्थसुचकसंबहिष्यमानो पपत्तिनवाद्योगा
 बुसुत्यत्यानस्मात्रिवकसंबहिष्यमानः सावसरिको वागोरी वितस्रस्वा उरुसानीवत्
 कालेयसंबसरसंयोगात्तयोसंबसरकृष्यावप्रतिदिशन्न उरुसानीवत्कालेयः पृष्ठाधिरा
 मात्रिमत्रन्यायबादाहीनिको वाषा उद्गाजोरी वितस्रश्चाश्रिसामवंपं वमेमात्रिकवाद्यय
 द्विसात्रिकः स एव नोरी वितस्र इति वतु र्यषडदेन प्रतिदिशन्न उरुपाजा म्यर्थस्य र्वत्रवा वि-
 शेषात्तर्वात्रिकप्रदेशमथवा उरुवत्रा त्रिदिशुकमाक्रमे वमर्वत्रिकं त्रयोदशरात्रे एषे वबि
 त्रवद्विषाहमानववायाजामीति वदन्न हसंधिषामातिरात्रो वत्तवघा प्रवत्तजाम्यथेनि दशमा-

कल्याणपद
 ए

बहिष्यमानं वप्रसुक्त प्रयोज्य महमतो न्यथान्या यो ह ह इत व घृदा वंदो मागोरी वितस्र
 रवात्रदिममूहोसिक्तः प्राणोरी वितस्रस्रयाष्टयो दशाद्विप्रतिपत्तिनवाद्योगवतः ॥
 पगोत्रायुषो विश्वरचिजिह्वितोतिरात्राएकाह्याजाम्यधिकमंरऽद्विसात्रिकीपुष्पो
 री वितंवाहा वंनववाह उरुारो रवबोरान्यलोकां ज्योतिराद्युरग्रिष्टुसुक्रभसुसिहोकाहस्र
 पो कलवाक्वना हृदम्यनिमवेचसुज्ञानमनिज्ञवाभ्यामेकन्यवियारारितानियवस्रासिनि
 मिन्नप्राप्ते गतिमे विरुर्वनिदिब्रह्मसामोक्ति हमात्रगवामयन एवेति क्षनं ज्योनिमिन्नमने
 परुनियोगोक्षारान्यामध्ये एष्यपुरस्रानृष्य योजीमिदम्यास्रसूत्रमेव यस्त्रिंशद्वात्रे मनि
 मानयो प्रज्ञानउत्तरस्रस्र इति वूदाः समूहो बोभय हतिवा म्रहसुवासिष्टलोके पार्थक्ये सु
 दः पंवाहा इति एष्यसोमपंवादा राणा यनी सुत्रो हकृत्ये लुथने वापत्तस्रहम हरिति वा संवा
 ह प्रकृति सुनोपपद्यने निज्ञवपंवादानोत्तमक्षनं ज्यपत्रं स्रुवा वृत्तेः ममश्चलपः षउहनत्रे
 निज्ञवहृदती चयह्लात्फत्ते मे त्रयस्त्रिंशद्वात्रे न्यायेयिह्वितोतिठो माउपर्यतीति नित्यादि

रोक्षत्रंपपक्षसंखुत्रि ६ शानवतीनिवरा ॥ ६ सवसरसंमितासूत्रमोनिषनिजवः शाक
 रव्याधिं सवसरसंमितज्ञानोत्रायुरानंतयवियएवमातोमलोपप्रवृत्तेः संतामिमामा ।
 वाहनिन्यायद्यात्यक्षासाश्यावद्यामिलोपउत्तरेषामननिप्रामेः फलसामान्यश्रुतिमा
 त्रंनकर्ममायजनिप्रवासिष्टश्रीसामाभावाद्योमानावःश्वसमतस्यसृज्यत्मानायाः
 मसूहिकानीवक्रकिलेयतसोकाठकल्याणवद्वसामान्याघाष्टावत्रायाहिकासत्रयेम
 तत्रारपक्षसिधिकल्पः प्राद्वस्वणिसामतोलोपप्रवृत्तेर्यथसामाएवसामावोनयतेसोपद्व
 र्जनाक्षेत्रपक्षिकाणागोत्रायुरानंतयद्विबूढेपृथेतनउक्तसानीवत्रकिलेयेप्राकरव
 णश्रोत्रनिजवसूक्तामतावत्र ६ सवसरसंमिताः सवसरसंमिताश्चित्तवाङ्मकाङ्कनमम
 दत्राप्रथमवाक्जनवडहरसाउदारादुषकवमसदत्रोचोवाक्जिज्जमितिवाङ्मत्रकारणा
 पायाक्षेत्रवदपेयसुनवजिदावयः स्वलोकमायतीतिप्रत्यापादयन्नाश्वसूक्तघनाकार्य
 निमित्तसुसमाससूत्रवापात्रोयथाप्रकृतिविवृत्तउदरत्ककानिपंचदशोच्यः षोडशिनमि

कल्पउपद
 १०

निवेष्टवीकृमिरुक्तयः षोडश्याधारमात्र ६ दिष्टवेवायिकोक्तश्चत्तविभ्रतेनचानक्यसो
 कृमाष्टादशुक्तयत्राउडुनभागनिमित्तवानाम्भस्योक्तयत्रतिवनिपत्रयत्रि ६ शाने
 निरश्चमन्यावनप्राहृष्टं बोध ६ श्रीयं हनेज्योतिषोमेनवाविहृसेनेत्यग्निष्टोमेनप्रकृतत्र
 ज्वस्यनम ६ स्याधिकारोवाज्योतिश्चोदनाविशेषतमकृतवादिष्टजिदनिजितोवत्ये
 काशेप्रकरणागोरीवितविधिन्यामदः प्रसंख्यामात्रबोद्धेज्ञिकवाक्यववायेत्तिगजमि
 कल्पोपेकाद्ये ॥ ७ अत्रउडुनसुतमा ६ मंपादयतीतिश्रोत्रमाधमोक्षिरव्यविराङ्गपञ्चाट
 वेत्तमाधर्मोवात्यधिकाराकुलामिनीक्वउरधिकाविराडिति वहनाकरागायत्रीति
 वतप्रकृनासूत्रेतसंपद्यतेपदप्रयण्णामबात्स्यंमोतमः प्रकरणादितोवाशतिहिष्वात्री
 यातोविराद्रश्चनिष्टित्यवमानातिरकसंपत्रोश्चेतामकरसंघटंजंजनप्रायश्चित्तज्योति
 षोमविचाराः मंपद्यतेकरेणांतकप्रतिष्ठाप्यमित्दोवायुपवादाकृत्तकार्यं चिचटनोपवा
 दाक्षगनसंयोगान्नानंतेगाथसुकारयेसयोगानावेपिवात्मखित्पावकरोतिवगाथमो

त्रिकोणवन्त्रवालखिल्यानावेन्युत्कं तउच्यं बंदोगाः काम्याः प्रकरणादुहुब
 वनावसाजरनामैधयोच्चतिरात्रमंगः सद्यस्त्रित्रीयविश्वविषयो प्रकरणावविपति
 विधदेतोषेवप्रगाथेष्टित्येकहं दोन्यायश्चान्नेधमवहृदनीषप्रिषेमांतेचमंपत्रेच्चादोइ
 व्यमात्रेवप्रगाथप्रदणोसामतोधम्यत्रमात्राश्चाम्नातिषाययावामदेवम्यनित्यउहुप्र
 पमागायत्राबुत्ररश्तिनवधमं विकारोयथासवसिहृदतीषितिहृदइयतरसंयुक्तेषु
 वोपदेशाधर्मस्ययथायज्ञायज्ञीयस्यच्चर्चितिनित्यमंपक्रानिव्यंजनासूदतादप्या
 वसर्वहृदतीवकप्रयंतरत्रिषंधिगर्निवारवतीत्येषेवंप्रायश्चित्तानिज्योतिषोत्पत्तद
 उसामान्यात्रिसंपदावत्तेरउक्तमिनउक्तप्रेषुसंपदोक्तासहस्रस्योतिषेमेदिनिद्वी
 नः सर्वकियमिनउक्तमिमाकायश्चित्रीतत्राधिधतरयावकारणकृतंवेवम्यात्रउ
 संपदयन्यमित्वा सर्वबंदः सुसिद्धाधिषमवदसुवाप्रतिक्रमेः प्रायणीयवतंबंदो
 मन्त्रउक्तज्योतिषिसंपदयः संपदयः ॥ ७ ॥ वराकिल्यायथामायागप्रथमयज्ञाश्चत

कल्याणपद
 ११

व्यपदेशात्प्रमाणोसमाप्तेषुवेयजनाश्चतप्रकरणावाव्यपदेशो नित्यमंप्रतिनायंजान
 नयामकामाश्रेष्यकामव्यक्तेष्वेतावेवसुवविप्रहृतिश्चबंदेमेधस्यैद्व्यजिवारादिदिधिंद
 मच्यस्यनित्यमउहुसंपदेउहुप्रकृतिवाबुप्रगाथत्यायोदिधिधिदमितिवासिध्वप्रवहीः स
 मृदादवनोपत्यायासूदाबमसुवामदेवयज्ञायज्ञीयविहुङ्गत्पनावोवामदेवयज्ञाय
 ज्ञीयसंवारश्चस्याश्चवनप्रवहृश्चिषेमास्रमथवाउक्तात्रिरात्रासुमवनकृत्तकृतेनवेदि
 सः संतेषादसंधपदंश्चातिक्रमः षडहविवाराः सन्निकाहीनिकासठहृलिंगश्रुतेयविदन
 यत्रांवाचनयमतोन्वप्रकृतिः सामात्रिकिलिंगास्रशृलिंगमथवावापेंगिरवादाणउ
 गवामयनप्रकरणपताद्विधायतिरयनम् ॥ एमामिष्टेषावतिविकल्पयतिप्रत्यक्षाणिष्टशनी
 निरवतीषष्टानिशात्पक्षात्प्रस्यष्टउत्तरश्चउरदशतिवारवनीयषष्टितिवाइवतीनावा
 देवतीनाः रसोयहारवतीयमितिश्चपारोक्ष्यात्परोक्षपृष्टेवोपदेशात्प्रयसुवहारवतीनाउद्धार
 परोक्षाणिमंधदिनेष्टितिनूतविकल्पः षष्टेउदाहृत्युतरवतीलोकाउक्तासवारवनीयवष्टे

पुपरोक्षार्थेताया। कल्पो विपर्यसिद्ध इत्यंतरपक्षे इति मन्त्रोत्रीये मन्त्रावचना सर्वत्राक्षरद
 णा हास्यपरोक्षया सनश्च देवा। माममात्रयदणा हाषाडिकश्चरस्य ववरस्य परोक्षणिमध
 दिनेषु वदतीषि तिहृद इत्यंतरपरोक्षेतादृष्ट्या ह्युवर्षदणा। मिति त्रयथा म्नेमसंपहा
 दोतिजगतीषि तिरेहूपादी निवातद्देशपरोक्ष्यात्परोक्षेष्टेवोपदेशादुच्यतीतपक्षेवे
 वऽमर्वपरोक्षाणि उपायाकादवप्रकृतिरूपेकेहूपादिभुनथावसवेत्तिरषु उच्यतीतप
 क्षइति विवेपक्षवत्यन्यमंत्रवाः प्रयोगवात्सुस्यान्नवगायत्रीषि तिहृद इत्यंतरपरसुपरि
 ष्टाज्योतिवस्यत्केषु ष्मोत्रीयेषि तित्रिवान्वमेनदिभुक्तमऽत्रयोव्यतिरकषिमस्यप
 रोक्षोवावा न्यत्रास्यत्कवहा प्रायऽनयपरोक्षेवा उच्यते॥ ११॥ अर्कप्रंकोपाकोषुग
 त्रिविधमः प्रथमप्यशिमोत्रीये प्रवृत्ते विद्युतीनाटवाधिकारवाच्यप्रत्यक्षे वा प्रकृतेः प्रत्य
 क्षबलीयद्वा वाक्विषमनेषु प्रत्यक्षपाराक्षेनयनावास्वा सुकृतांना चऽथ्यएव संवसा
 रेषु उदस्यपक्षेनो विवारासे विश्वजित इति उदोदषामाणि कृतदेशानि प्रकृतोतोप्याऽष्टा

कल्याणपद
 १२

नेतस्य तस्या षडहस्यदोष्टान्युक्तलयेद्यथा नक्ति कृतवा द्विष्टादेशस्य विवारमा
 त्रातिदेशः प्रवमाना उक्तल्यानि वृष्टराहसामान्यादिनिवेत्प्रकृतितां न्यदेशपक्षसिद्धिः
 दोष्टामा विशेषानि देशात्तु पाश्चिमानाऽमर्वाणि दोष्टपक्षान्नवतबहृश्रतिनान्याद
 रास्यानपक्षं याव विश्वजिति तस्मान्यवमाना उक्तल्यानि माधंदिना र्जवयो रच कलये
 द्यथा सुबह इत्यंतरपक्ष उक्तप्रो प्रकृतिपक्षः कृतवा ह्यसामपक्ष उक्तप्रो मदावेष्टनं
 पक्षान्युत्पुजेरऽसुदेशात्तत्र प्रवमाना याव उक्तलयेतदेशात्तत्र ह्यसामवा तु बस
 मामपक्षे न्यत्र प्रवमाने न्यस्यदर्थे खेष्टनकृतवा ष्मोक्षानि प्रवमाना वा पेषु पर्ययि संसुक्तानि
 न प्रवमान इति वन्नरथतरं नान्यानि दाहपक्षान्नयाधोनयसामसु॥ ११॥ नरनज्योतिहाद
 शाहाबकमतिरमविशेषा कर्मतिरं वानाना बोदितवा त्रथाते मत्त इत्यविकाराऽनिनि
 हृदजानि निमिन्नप्राप्ते वा यिथोत्पत्तिप्योऽरीके खेवमा उच्यते षुनेषु वदेष्टेऽह रि वसुमा
 मन्ये शित्वा हात्तवायः परुगाणं वायदि सामान्यानि विद्ये रं नप्यसामान्या सुस्ययद्युद

रित्योनविद्येरन्नघदरिकाश्चेवसुरितित्यनियोगाविराजपन्नोबूढो विकाराश्रुता
 रन्यासवतश्चाष्टीसात्रोन्त्रपार्थलोकापुत्रुदोषपाऽनिष्टोमसामपार्थिमादव्य
 त्तदेशपरामशक्तिघात्रुंरातइदवक्षामदेव्यऽष्टेविनक्त्यर्थेनिवदोत्तरेसप्तदस्यरूपेणस
 हृदशक्तिसंवत्सरिकोजो निष्टोमसपूढवादथापरेऽत्रारोऽनवंतीतिनानाएष्टबूढाःकास्या
 प्रकरणादिऽसुत्राकर्मतिरमविशेषाऽप्रमप्रागाथिकविशेषोवायथासोमप्रथममदः
 श्यासासोयऽसवेदिशरत्रइतिरुक्तधर्मोविकाराश्रुतेः प्राश्यामानमत्तत्रसोमव्यत्ययवृत्ते
 नमानसन्त्यदर्शनऽसोमस्यतमस्यतथावसंप्रसंपन्निर्यथादशममितिमानसिकोयथा।
 दिमानमेनात्यएमेषनात्यत्रकत्रव्यसुपाकसोमव्यत्ययवृत्तनडमानमेत्योव्यतिरका
 त्रिकत्रयश्चिऽशोसकृबउर्विऽशोऽप्रकृतवाकृतस्यानवाशत्रयश्चिऽशोऽप्रिष्टोमसा
 श्रिकःपस्वानवात्यरेष्यशिशोमेत्यसोमयोऽप्यवाशसोमयोगःप्रकृतिसंपन्नित्यःप्रकृति
 संपन्नित्यः॥१२इतिश्रीकन्याउपदेहितीयप्रपाठकःसमाप्तः॥१॥ ॥श्रीरसुः॥॥

कन्याउपदे
 १३
 २११

एषेगाऽर्जुनमःश्रीसामावदाया॥अथातःसऽदिताणनिषदाव्याख्यास्यमःसर्वेपाराकादवस
 ऽदिताऽनवतिमर्वप्रत्यक्षासुरमऽदिताऽनवतिपाराकप्रत्यक्षरुषिसऽदिताऽनवतियथाधीमाद
 श्रुणीदवसऽदिताऽनवतिघांलाकंगठनियत्रयाधीतपञ्चाव्यासुरमऽदिताऽनवतिशुमारन
 वतियत्रयाधीतब्रह्मवर्चस्यरुषिसऽदिताऽनवतिब्रह्मवर्चमीनवतियत्रयाधीतयिनाप्रिप्रःसऽ
 दिताऽनवतिदवक्षारकावाकृब्रह्मरकासायामंजासुरवतीसादवक्षरादास्यदवादवंगठनियत्र
 याधीताथयकृबितमिवनिस्दिनमिदमावाकृब्रह्मःक्षिप्रंमरिष्यतीतिविद्याद्यत्रयाधीताथयदा
 क्रंदिमिवनिस्दिनमिवसामित्ररुःसर्वज्यानिंज्यास्यतीतिविद्याद्यत्रयाधीततद्विरक्तुसपृष्टि
 मिवथायत्रुणमीतसायादीनतमामंरुषिसऽष्टसंयतावाक्साउत्रुपश्यातद्यथावातवानि
 जानिर्मुच्यंतपंवामतयाथयामध्याथिनीसंरुषिसऽष्टसंयतावाक्साउत्रुपश्यातद्यथावाता
 प्रुशानेर्वसुरवीरवात्यवामतयाथयाऽष्टगुन्मीरुतासंरुषिसऽष्टसंयतावाक्साउत्रुपश्या

२९

मिवदुरेका ६

३३

पंचविधसूत्र

प्रतीत्यंतरिक्तादीनिचार्बिकमद्रोव्याप्ताकषांवात्प्रचतमितविधंपावमामयिवर्बोवार्त्रघ
 उबिकारोस्कारोव्योताविद्यातकानिधनांगेस्मिगशांलानविधद्विद्वांत्वेऽपरीतःपव
 तदद्व्यांतमृषाणांमोतंगोत्रिष्टेवोतंवाधेऽहीतिपर्वद्वत्रीणिवाहनदकारोश्थीनो
 चसुद्व्यायारयिंपवसदीषीप्रथमावप्रथमाववायापदद्वदियाधिसक्तंप्रथःकपेवदिवाक
 र्थप्रदायाःश्रीषपदेशवदिकत्राष्टस्त्रास्रद्वदायत्रिरुक्तंप्राज्ञावत्रानंदःप्रतिनंदयोस्त्रिरुक्तमंत्य
 सुजायोन्वअणयोयस्मात्रोईप्रतिहागनिधनेप्रत्येगमितारसांयथोक्तंयथोक्तं॥३॥
 पाठकः॥समाप्तः॥॥॥ संवत् १६३८ वर्षे श्रावण शुद्धि नो मे लिखितं ॥॥॥

नि ४

त्रि। गोपीनाथस्य
 त्रि। श्रीलोकेश्वरस्य

॥५